

VAKUUTETTUJEN KÄSITYS MELA-TURVAN KATTAVUUDESTA

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Mustiala, Maaseutuelinkeinot

Kevät 2020

Anna Malmiharju

Mustiala

Tekijä	Anna Malmiharju	Vuosi 2020
Työn nimi	Vakuutettujen käsitys Mela -turvan kattavuudesta	
Ohjaaja	Jukka Korhonen	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen Melan vakuutettujen käsitystä Mela-turvan kattavuudesta sekä avata sen sisältöä. Työssä on esitelty kevyesti MYEL-lain voimaan tulon takia perustetun Melan historiaa maatalousyrittäjien sosiaaliturvan kehittäjänä ja hoitajana. Tehdyssä tutkimuksessa pyrittiin ottamaan selvää kuinka hyvin vakuutetut ovat tietoisia omasta sosiaaliturvastaan, jota Mela tarjoaa, sekä saamaan kuvaa vakuutettujen mielipiteistä Melasta sosiaaliturvansa tuottajana. Teoriaosuudessa on keskitytty avaamaan kyselyssä käytettyjä termejä ja sanastoa, joita on käytetty tutkimuksessa.

Tutkimus toteutettiin loppupalvesta 2019 Webropol-ohjelmalla tehdyllä nettikyselyllä, joka lähetettiin Melan kautta 500 satunnaisotannaiselle vakuutetulle. Vakuutetut oli karsittu edustamaan pelkästään maatalouden vakuutettuja, eli kyselyyn eivät vastanneet apurahansaajat, poronhoitajat, kalastajat tai pelkät metsätilalliset. Kysely tehtiin yhteistyössä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kanssa.

Tutkimuksen perusteella voidaan päätellä, että vaikka maatalousyrittäjät ovat selvästi tietoisia mikä sosiaaliturva on, ja kuinka heidän omavalintainen MYEL-työtulonsa vaikuttaa heidän sosiaaliturvaansa, eivät aina sanat ja teot kohtaa toisiaan. Yleinen vakuutusyhtiöiden ja eläkelaitoksien huono imago tuntuu vaivaavan myös Melaa. Verratessa kuitenkin yrittäjien vakuuttamiseen, ei ole todennäköistä, että vakuutusyhtiötä vaihtamalla maatalousyrittäjät saisivat parempaa sosiaaliturvaa. Mela on olemassaolonsa aikana kehittänyt, ja kehittää edelleen, erityisesti maatalousyrittäjien tarpeisiin soveltuvia käytäntöjä niin vakuutusten kuin eläkkeidenkin suhteen.

Avainsanat Maatalousyrittäjien eläkelaitos, sosiaaliturva, MYEL, Mela-turva, vakuuttaminen

Sivut 32 sivua, joista liitteitä 8 sivua

Degree programme of Agricultural Industries
Mustiala

Author	Anna Malmiharju	Year 2020
Subject	Clients' familiarity of social security provided by Mela	
Supervisor	Jukka Korhonen	

ABSTRACT

The aim of this thesis was to find out the insureds' perceptions of the coverage of the social security provided by the Finnish Farmers' Social Insurance Institution Mela, and to open the contents of the said social security. At the beginning of this work there is a brief presentation of the history of the Farmers' Social Insurance Institution as a developer and a manager of social security for farmers from its establishment as a result of the MYEL Act. The research poll aimed to find out how well Mela clients are aware of their own social security coverage and to get an insight into the insureds' views on Mela as a social security provider. The theoretical part focuses on opening the terms and vocabulary used in the survey and the research.

The research poll was conducted in the end of the year 2019 through an online survey conducted by Webropol. The research poll was sent via Mela to 500 randomly selected clients. The clients of this survey were cut back to represent only the agricultural insured persons, meaning that the research does not include reindeer herders, fishermen, foresters nor grant and scholarship recipients. The survey was conducted in cooperation with the Farmers' Social Insurance Institution Mela.

Results of the survey show that although farmers are clearly aware of what social security is and how their own MYEL income affects it, words and deeds do not always meet. Although the image of Mela as an insurance and pension company seems to be plagued by the same problems as other insurance and pension companies, compared to insurance for entrepreneurs, it is very unlikely that changing farmers insurance company would provide better social security for farmers. During its existence, Mela has developed, and continues to develop, practices that are particularly suited to the needs of farmers, both in terms of insurance and retirement.

Keywords The Farmers' Social Insurance Institution, Mela, social security, MYEL, insurance.
Pages 32 pages including appendices 8 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	MAATALOUSYRITTÄJIEN ELÄKELAITOS JA KÄSITTEET	2
2.1	Mela organisaationa.....	2
2.2	Käsitteet	3
2.2.1	Sosiaaliturva	3
2.2.2	MYEL & YEL.....	3
2.2.3	Mela & Mela-turva	4
2.2.4	MATA.....	4
2.2.5	MYEL -työtulo & MYEL -hehtaari.....	4
2.2.6	Vuosiloma & lomitusnetti.....	5
3	KYSELYN TOTEUTTAMINEN	5
4	KYSELYN TULOKSET.....	6
4.1	Taustatiedot	6
4.2	MYEL -työtulo.....	7
4.3	MYEL -vakuutus.....	10
4.4	Sosiaaliturva	12
4.5	Tiedonsaanti.....	14
4.6	Kommentteja Melasta.....	16
5	ANALYSOINTI	17
5.1	MYEL – vakuuttaminen sekä -työtulo	18
5.2	Mela ja tiedonsaanti.....	20
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO	21
	LÄHTEET.....	22

Liitteet

Liite 1	Mela (2004) Toimitusjohtajan katsaus 2004
Liite 2	Haastattelukysymykset

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen asiakkaiden, eli vakuutettujen, ymmärrys omasta sosiaaliturvastaan eli Mela-turvasta. Sosiaaliturva on Suomen lakiin kirjattu huolenpidon ja kohtuullisen toimeentulon turvaaminen kansalaisille. Sosiaaliturvan tuottajia on useita yhtä henkilöä kohti ja tässä työssä on tarkasteltu maatalousyrittäjien työeläkkeen ja -vakuutusten tuottajaa.

Aiheeseen kiinnostus kehittyi jo ollessani vielä töissä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa, Melassa. Ajatus lopputyöaiheesta muodostui jo siis ennen opiskelun alkua ja varmistui vielä myöhemmin keskustellessani Hämeen ammattikorkeakoulun Mustialan toimipisteen opiskelijatovereideni kanssa. Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kanssa ja se on osa Melan nelivuotisstrategian visiota ”Turvaamme arkeasi, tuemme työtäsi”.

Opinnäytetyö on tehty tutkimuspainotteisesti ja sen tavoitteena oli saada selville tämän hetken tilannekatsaus vakuutettujen ymmärryksestä Mela-turvasta ja sen kattavuudesta. Lisäksi pyrin saamaan tutkimuksessa selville, kuinka hyvin tieto kulkee Melan ja vakuutetun välillä, sekä onko tiedot kirjoitettu riittävän selkokielisesti, vai liian epäselvästi. Lisäksi selvitetiin yleisesti vakuutettujen mielipiteitä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta.

Opinnäytetyön toisessa luvussa esitellään Maatalousyrittäjien eläkelaitosta yleisesti ja sen historiaa maatalousyrittäjien sosiaaliturvan tuottajana. Lisäksi avataan tutkimuksessa käytettyjä käsitteitä, jotta opinnäytetyön ymmärtäminen olisi selkeää myös lukijalle.

Itse tutkimus on sisällytetty työhön käsittelemällä vastauksia kysymyskohtaisesti kuvioiden avulla luvussa kolme, jotta vastausten jakaantuminen olisi helpompi hahmottaa. Tulosten analysointi on toteutettu erikseen omana lukunaan, jotta kokonaisuus pysyisi selkeänä. Luvussa viisi olen esitellyt tutkimuksen pääkohtien tulokset sekä omat johtopäätökseni.

2 MAATALOUSYRITTÄJIEN ELÄKELAITOS JA KÄSITTEET

2.1 Mela organisaationa

Maatalousyrittäjien eläkelaitos eli Mela on toiminut maatalousyrittäjien eläke- ja vakuutuslaitoksena jo yli 50 vuoden ajan. Maatalousyrittäjien sosiaaliturva, yleisesti Mela-turva, seuraa yleisen eläkepolitiikan vaatimuksia, mutta soveltaen ja kehittäen niitä enemmän maatalousyrittäjien tarpeisiin soveltuviksi. (Gardemeister 2019).

Mela on voittoa tavoittelematon organisaatio, jota valtio tukee vuosittain. Valtion tuki on noin 70 % Melan rahoituksesta, ja se on ollut vahvasti mukana koko Melan historian ajan. (Mela 2019d).

Vuonna 1970 voimaan tulleen maatalousyrittäjien eläkelain (MYEL) myötä viljelyä, metsätaloutta, kalastusta tai poronhoitoa harjoittavan henkilön on tullut ottaa MYEL-vakuutus työeläkevakuutukseksi. (Eläketurvakeskus 2005).

Viime vuosikymmenen tärkeimpiä Mela-turvan laajentumisista olivat 1982 voimaan tullut tapaturmavakuutuslaki sekä siitä seuraavana vuonna tullut emäntien oikeus maatilán työtulon jakoon. (Gardemeister 2019).

2000-luku on nähnyt maatalousyrittäjien vähentymisen Suomessa hurjalla vauhdilla. Ensimmäisen kymmenen vuoden aikana maatalousyrittäjien määrä putosi noin viidenneksellä. Tilojen lopettaminen on heilahdellut Suomessa alueittain. Satakunnan ja Pohjois-Karjalan alueilla jopa joka neljäs maatalousyrittäjä lopetti toimintansa. (Tike 2013, 17).

Voimakas maatalouden rakenteen muutos vuosien aikana on nähtävissä varsinkin vakuutettujen määrän vähentymisessä, mutta myös sosiaaliturvan kehittämisessä maatalouden saralla. Alkuperäisestä eläke- ja riskiturvasta on Melan sosiaaliturva laajentunut myös muille saroille, jotka ovat suorassa yhteydessä vakuutettujen jokapäiväiseen elämään ja hyvinvointiin. (Mela 2004).

Vuonna 2006 tehtiin peruskattava uudistus maatalousyrittäjien eläketurvakiin sekä työntekijöiden eläkelakiin, jotka kummatkin astuivat voimaan vuoden 2007 alusta. Aikaisempi laki oli pysynyt lähes muuttumattomana melkein 40 vuoden ajan. Lakiesityksessä todettiin, että laki oli muodoltaan vanhentunut ja nojasi vahvasti työntekijäin eläkelakiin (395/1961; TEL) viittauksina. Vuoden 2007 alusta voimaan tulleet lait (1280/2006 sekä 395/2006) pyrittiin kirjaamaan johdonmukaisemmin

kuin edeltävät, sekä pyrkien välttämään turhaa päällekkäisyyttä. (HE 196/2006).

Vuonna 2009 Melan vakuutettuihin liittyivät myös apurahalla työskentelevät taiteilijat sekä tutkijat. Samana vuonna Melalle tuli uusia tehtäviä maatalouslomituksen osalta muun muassa poronhoitajien sijaisapuko-keilu, sekä turkistuottajille mahdollistettiin maksuton vuosiluoma alkaen vuodesta 2010. Luopumistuelle jääminen sai jatkoa vuosille 2011-2014. (Mela 2009).

Tällä hetkellä Mela työllistää noin 200 työntekijää. Melan pääkonttori sijaitsee Espoossa, mutta Melan asiamiehet edustavat ja palvelevat vakuutettuja kaikissa Suomen maakunnissa (Mela 2020). Mela palvelee noin 60 000 MYEL-vakuutettua, jotka ovat työelämässä sekä 115 000 eläkkeensaajaa (Mela 2019c).

2.2 Käsitteet

Tässä luvussa avataan opinnäytetyössä käytettyjä käsitteitä lyhyesti.

2.2.1 Sosiaaliturva

Suomen lakiin on kirjattu oikeus sosiaaliturvaan (Suomen perustuslaki 1999/731 § 19). Sanastokeskus TSK määrittelee sosiaaliturvan lyhyimmillään kohtuulliseksi toimeentuloksi sekä huolenpidoksi, jonka yhteiskunta pyrkii takaamaan kansalaisilleen. Sosiaaliturva sisältää siis toimeentuloturvan sekä sosiaali- ja terveydenhuollon. (Sanastokeskus TSK n.d.).

Sosiaaliturvan on siis tarkoitus turvata perustoimeentulo, jos henkilö ei pysty itse turvaamaan. Suomessa sosiaaliturvasta huolehtivat eläke- ja vakuutuslaitokset, Kela, työttömyyskassat sekä kunnat. Osa sosiaaliturvasta saatavista etuuksista on sidonnaisia jo ansaittuihin tuloihin. (Kela 2019).

2.2.2 MYEL & YEL

MYEL ja YEL viittaavat maatalousyrittäjien eläkelakiin (1280/2006) sekä yrittäjien eläkelakiin (1272/2006). Suurin eroavaisuus näiden lakien välillä on, että maatalousyrittäjille on lain takia perustettu oma eläkelaitos (Mela), josta kaikkien maatalousyrittäjien tulee ottaa eläkevakuutus, joka kattaa myös työajan tapaturmavakuutuksen.

MYEL-vakuutus vastaa muita työeläkejärjestelmiä, kartuttaen eläkettä samalla tavalla. Vakuutettu voi myös työskennellä yrittäjä- (YEL) tai palkkatyössä, jolloin MYEL-vakuutus on vain osa kokonaiseläketurvaa. (Mela 2019f).

2.2.3 Mela & Mela-turva

Maatalousyrittäjien eläkelaitos käyttää lyhennettä Mela itsestään ja sen hoitamasta sosiaaliturvan osasta käytetään lyhennettä Mela-turva.

Eläkevakuutuksen lisäksi Mela-turva sisältää myös MYEL:ssä säädetyn työtaturmavakuutuksen ja vapaaehtoisen vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen, Mela-sairauspäivärahan, joka korvaa ennen Kelan sairauspäivärahaa olevat omavastuupäivät, sekä tarvittaessa ammatillista kuntoutusta ja ryhmähenkivakuutuksia. Lisäksi Melasta hoidetaan nyt jo loppuneet luopumistuet, joita tietenkin maksetaan jo myönnettyjen luopumistukiensa kohdalla loppuun. Melasta saa myös työturvallisuus- ja työhyvinvointineuvontaa ja konkreettista apua työuupumisen kohdalla Välitä viljelijästä -projektin kautta. (Mela 2019b).

2.2.4 MATA

Maatalousyrittäjien työtaturmavakuutus, eli MATA on pakollinen kaikille ja aina voimassa MYEL-vakuutuksen rinnalla. Lisäksi MATA-vakuutuksen voivat ottaa ne maatalous-, metsätalous-, kalastus-, tai poronhoitotyötä tekevät henkilöt, joilla on suora yhteys MYEL-vakuutettuun tilaan, välittämättä siitä onko heillä itsellään vapaaehtoista MYEL-vakuutusta. Esimerkiksi peltonsa pois vuokrannut, ja näin MYEL-vakuutuksen päättänyt, henkilö voi ottaa MATA-vakuutuksen metsätöihin. Mela tarjoaa myös vapaa-ajanvakuutuksen mahdollisuuden niille henkilöille, joilla on työajan MATA-vakuutus. (Mela 2019e).

2.2.5 MYEL työtulo & MYEL hehtaari

Työtulo määritetään laskennallisesti tilan koon ja henkilökohtaisen työpanoksen mukaan. Tilan työtulo lasketaan viljeltyjen peltopinta-alojen (mukaan lukien myös vuokratut peltomäärät), metsän pinta-alan (muunnettuna MYEL-hehtaariksi), sekä tilan mahdollisten liitännäistoimintojen mukaan. Henkilökohtainen MYEL-työtulo lasketaan puolestaan tilan työtulosta työpanoksen mukaan prosentteina. Henkilökohtainen työtulo vaikuttaa suoraan vakuutusmaksuihin, mutta myös esimerkiksi suurimpaan osaan sosiaalietuuksista sekä suoraan eläkkeisiin. MYEL-työtuloa tarkastellessa on hyvä ottaa huomioon, ettei sen ole tarkoitus kuvata tilan rahallista tuottoa, vaan kuvata tilalla tehdyn työn arvoa. (Mela 2019f).

MYEL-hehtaarin määritelmä vaihtelee Suomessa aluekohtaisesti, sillä esimerkiksi yksi peltohehtaari on koko Suomessa aina yksi MYEL-hehtaari, kun taas metsähehtaareissa Etelä-Suomessa tarvitaan 10 hehtaaria yhtä MYEL-hehtaaria kohden ja esimerkiksi Pohjois-Suomessa metsähehtaareja tarvitaan peräti 20 hehtaaria. (Mela n.d.a).

2.2.6 Vuosiloma & lomitusnetti

Lomitusnetissä voit päivittää henkilö- ja tilatietoja sekä tehdä ja tarkastella vuosiloma- ja sijaispuhakemuksia (Mela n.d.c).

Lomitusnetti on vuosiloman omaavalle henkilölle tarkoitettu sähköinen järjestelmä, josta he voivat tarkastaa esimerkiksi jäljellä olevat vuosilomapäivät tai mahdollisten muiden lomitusten järjestämistä, esimerkiksi tuetujen maksullisten lomitusten määrät. Lisäksi voi tarkastella jo käytettyjä tunteja ja kuka on käynyt lomittamassa. Netissä voi myös tehdä ja jättää vuosiloma- tai sijaispuhakemukset. (Mela n.d.b).

3 KYSELYN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyön takana oli tekijän henkilökohtainen kiinnostus oman työkokemuksen kautta Melan työntekijänä, nähdä miten Melan asiakkaat itse kokevat Melan antaman sosiaaliturvan. Tutkimus tehtiin yhteistyössä Melan kanssa. Kyseisestä aiheesta ei aihevalinnan aikana ollut tehty kovinkaan montaa tutkimusta, vaikka myöhemmin siitä onkin tehty laajempia tutkimuksia.

Tutkimuksen keskeinen kysymys oli miten Melan vakuutetut näkevät oman sosiaaliturvansa, ja sivuosassa myös miten hyvin he tuntevat Mela-turvan.

Tutkimuksen tekeminen nettikyselynä oli selvä valinta jo alusta lähtien, sillä Mela käyttää nettikyselyitä pääsääntöisesti omissa kyselyissään. Kysely toteutettiin käyttämällä Webropol-kyselyohjelmaa, joka oli tuttu Melan viestintäyksikölle ja nopeasti opittava kyselyn tekijälle. Kyselyn viivästyessä hetkelliseksi esteeksi nousi myös vuonna 2019 voimaan tullut GDPR säännös.

Kysely lähti lopulta 4.12.2019 useamman mutkan kautta satunnaisotannalla valituille 500 Melan vakuutetulle salatun sähköpostin mukana, joista 54 lähettäminen epäonnistui virheellisen sähköpostiosoitteen vuoksi. Kysely oli auki virallisesti neljän viikon ajan, mutta lopullisesti suljettiin noin seitsemän viikon jälkeen, jolloin tuloksia alettiin analysoida.

Kyselystä päädyttiin rajaamaan pois poronhoitoa tai kalastusta harjoittavat vakuutetut, kyseisten vakuutusten vähyyden vuoksi, sekä apurahansaajat. Kysely toteutettiin myös vain suomen kielellä, joten Melan järjestelmään jonkin muun äidinkielekseen ilmoittaneet vakuutetut jätettiin kyselystä myös pois.

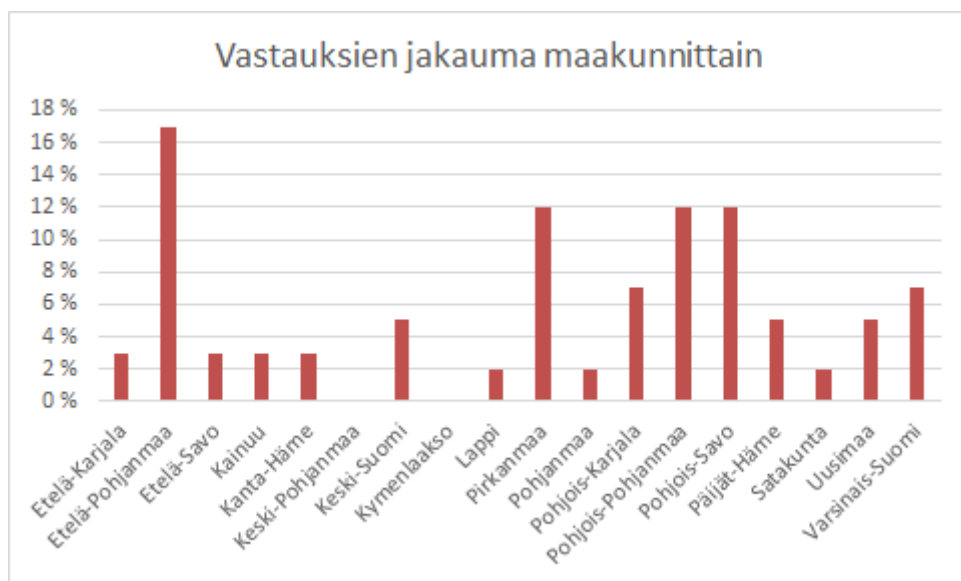
4 KYSELYN TULOKSET

4.1 Taustatiedot

Taustatietoina vakuutetuilta kysyttiin vastaajien sukupuolta, maakuntaa, vakuutuksia sekä vakuutetun asemaa yrityksessä.

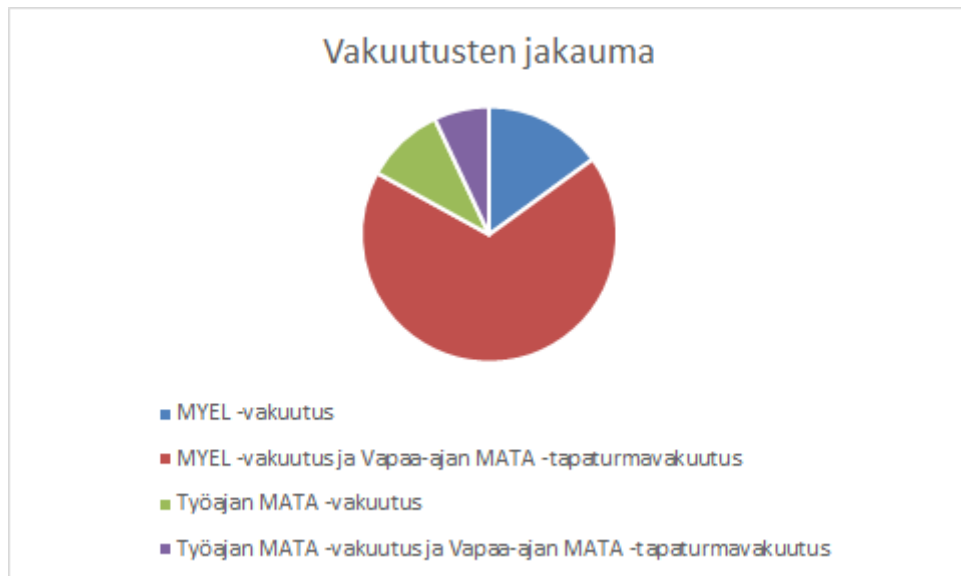
Vastaajien sukupuolijakauma oli hyvin tasainen. Kaikista vastanneista naisia oli noin 54 prosenttia ja miehiä 46 prosenttia.

Maakunnittain vastausprosentit heittelivät suuresti ja osasta maakunnista ei saatu ollenkaan vastauksia (Kuvio 1.) Alun perin ideana olisi ollut vertailla hieman maakunnittaisesti vakuutettujen vastauksia.

Kuvio 1. Vastauksien jakauma maakunnittain.

Jokaisesta kyselyyn otetusta vakuutuslajista tuli joitain vastauksia, vaikka ehdottomasti suurimman edustuksen sai sekä pakollisen MYEL-vakuutuksen että sen liitännäisenä olevan vapaa-ajan MATA-tapaturmavakuutuksen asiakkaat 68 prosentin määrällä. Vähiten vastauksia sai vapaaehtoinen yhdistelmävakuutus työajalle ja vapaa-ajalle (Kuvio 2).

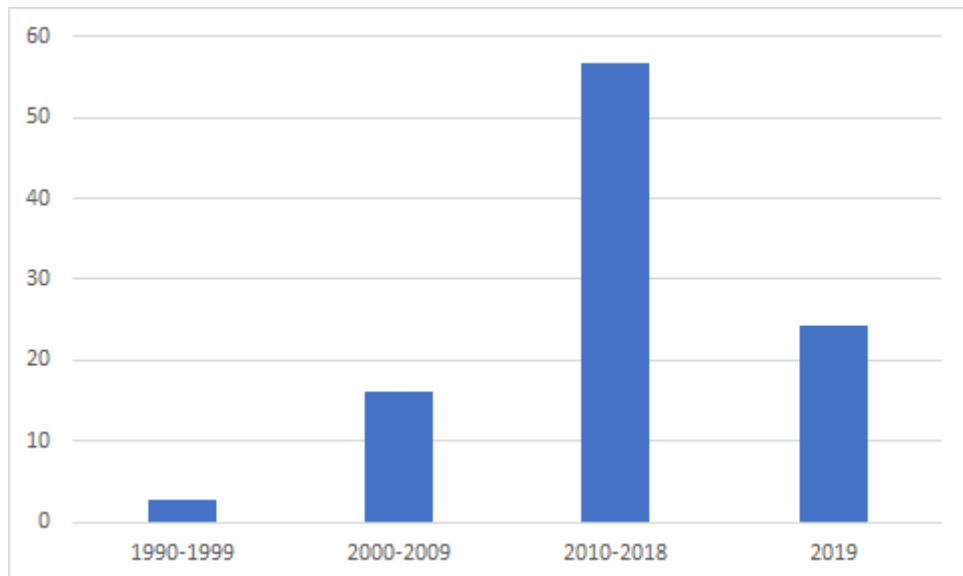
Kuvio 2. Vakuutusten jakauma vastanneiden kesken.

Vastaajien asema yrityksessä painottui vahvasti yrittäjiin, eli tilanomistajiin tai tilanomistajan puolisoihin, sillä vain 15 % vastanneista kertoi olevansa vakuutettuna perheenjäsenenä.

4.2 MYEL-työtulo

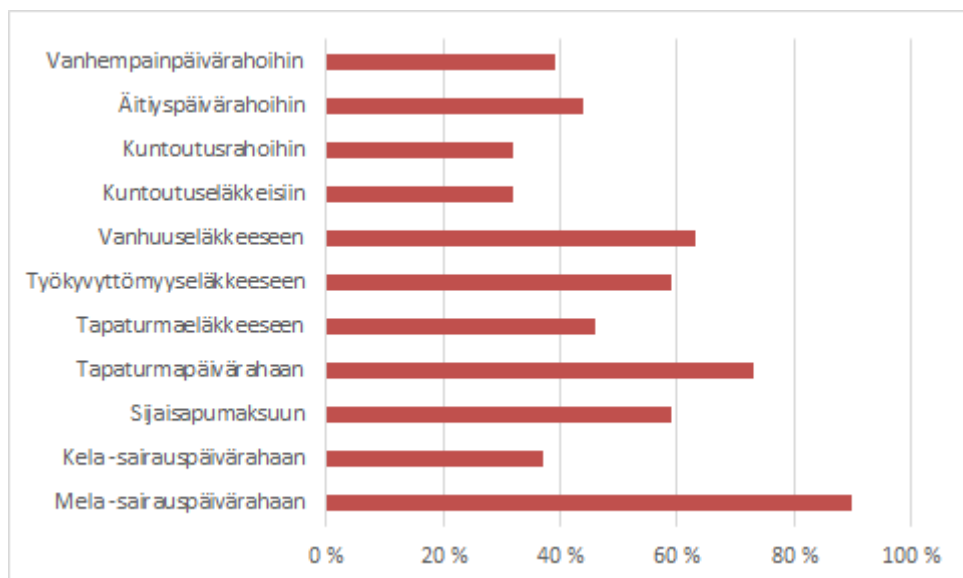
Kyselyssä oli avoin vastauskenttä kysymykselle ”Milloin olet viimeksi tarkistanut tai muuttanut MYEL-työtulosi tasoa”, jota seurasi avoin vastauskenttä myös kysymykselle ”Mihin vakuutusmaksu mielestäsi perustuu?”, sekä monivalintakysymykset liittyen työtulon vaikutukseen.

Kuvio 3:een on koottu avoimista vastauksista prosenttikuvion millä vuosikymmenellä vakuutetut ovat viimeksi tarkistaneet työtulonsa. Vastauksia avoimeen kenttään tuli 92 prosentilta vastanneista, sillä vastaaminen oli vapaaehtoinen. Suurin osa vastaajista oli tarkastuttanut työtulonsa viimeisen kymmenen vuoden sisällä. Vain yksi vastanneista ilmoitti tarkistaneensa työtulonsa viime vuosituhanella.

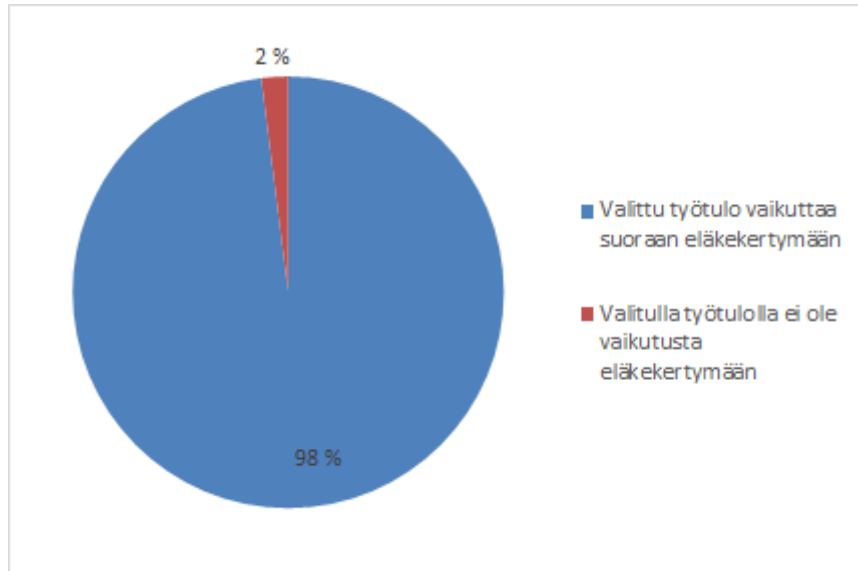
Kuvio 3. ”Milloin olet viimeksi tarkistanut tai muuttanut MYEL-työtulosi tasoa?” -kysymyksen vastauksista luotu suuntaa antava kuvio.

Avoin vastauskenttä ”Mihin vakuutusmaksu mielestäsi perustuu?” -kysymyksessä annetut vastaukset painottuivat pääsääntöisesti vuosi-/työtuloon sekä tilan pinta-alaan. Satunnaisissa vastauksissa nousi esiin myös teoreettiset arviot sekä työmäärä. Useassa kohdassa mainitaan pelkkä työtulo vakuutusmaksun perustana, mikä on hieman vajavainen vastaus, sillä työtuloon vaikuttaa ensin tilan pelto- ja metsäpinta-alat sekä mahdollinen maatalousverotettu liitännäistoiminta.

Kuvio 4. Vastaukset ”Omasta mielestäsi, mihin valitsemasi työtulo vaikuttaa?” -kysymykseen

MYEL-työtulo vaikuttaa kaikkiin kuviossa 4 esitettyjen kohtien sosiaalietuuksien määräytymiseen. Kysymys esitettiin monivalintakysymyksenä, jonka vastauksista yli 90 prosenttia vastaajista vastasi Mela-sairauspäivärahan sekä yli 70 prosenttia vastasi myös työtulon vaikuttavan tapaturmapäivärahaan, jotka ovat eniten käytettyjä Mela-etuuksia.

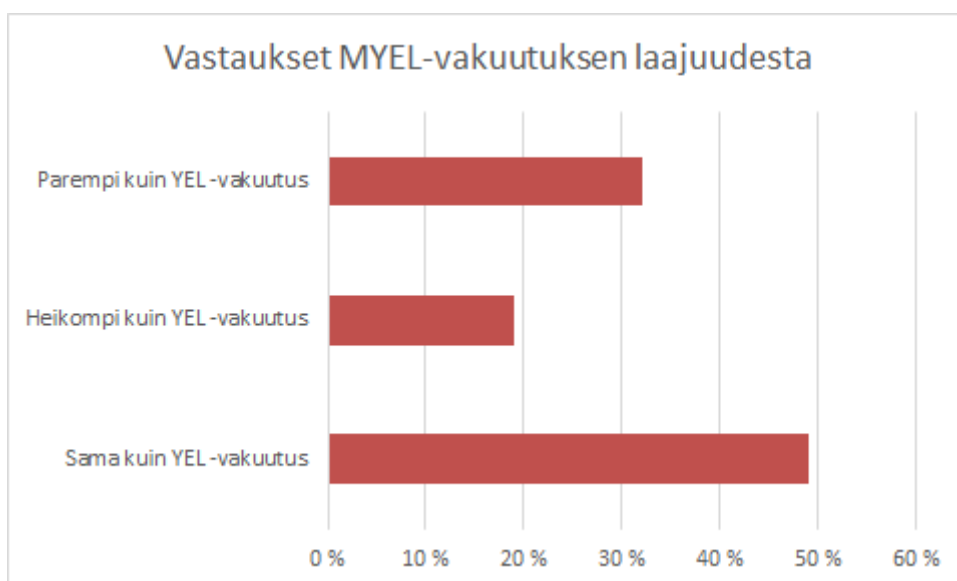

Kuvio 5. Työtulon vaikutukset eläkekertymään

Kysymykseen ”Miten työtulo mielestäsi vaikuttaa eläkekertymään?” melkein kaikki vastasivat työtulon vaikuttavan kertymään (kuvio 5), kun kuitenkin aikaisemmassa kysymyksessä (kuvio 4) vain 63 prosenttia vastanneista valitsi työtulon vaikuttavan vanhuuseläkkeeseen.

Vastausvaihtoehtona oli myös ”Voin valita matalan työtulon Kelan takuueläkkeen vuoksi” johon ei tullut yhtään vastausta.

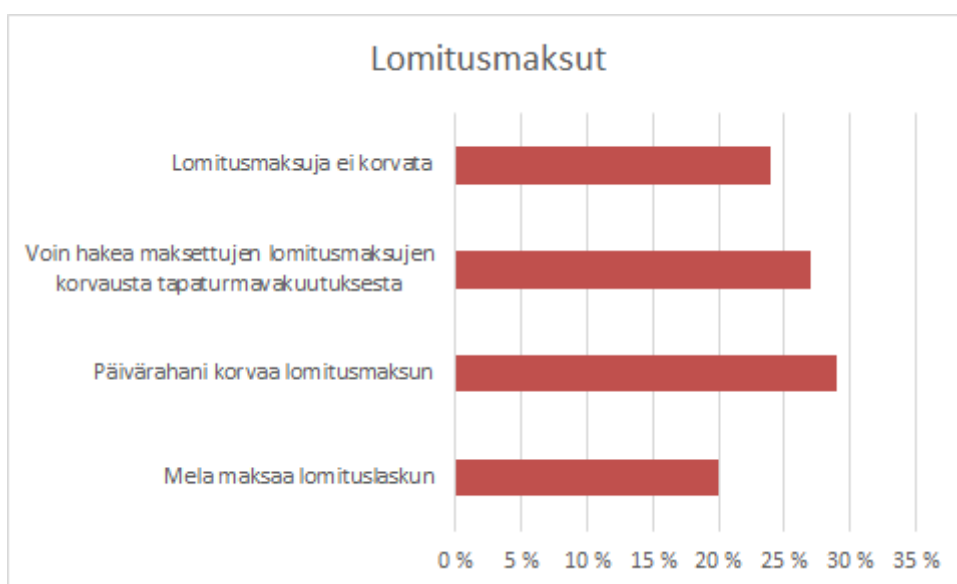
4.3 MYEL-vakuutus

Kuvio 6. MYEL-vakuutuksen laajuuden tunnistaminen

Noin puolet vastaajista tunsivat MYEL-vakuutuksen olevan laajuudeltaan sama kuin YEL -vakuutus ja vain 32 prosenttia tunsivat MYEL-vakuutuksen olevan parempi kuin YEL -vakuutus.

Vapaissa kommentteissa, joita antoi noin 19,5 prosenttia kokonaisvastaajien määrästä, hieman yli kolmasosa kertoi, ettei tunne tarpeeksi hyvin YEL -vakuutusta. Muissa kommentteissa nousi positiivisena puolesta lomituspalvelut sekä työtulon vapaampi määrittäminen ja sen kautta vakuutusmaksujen aleneminen pienemmillä työtuloilla.

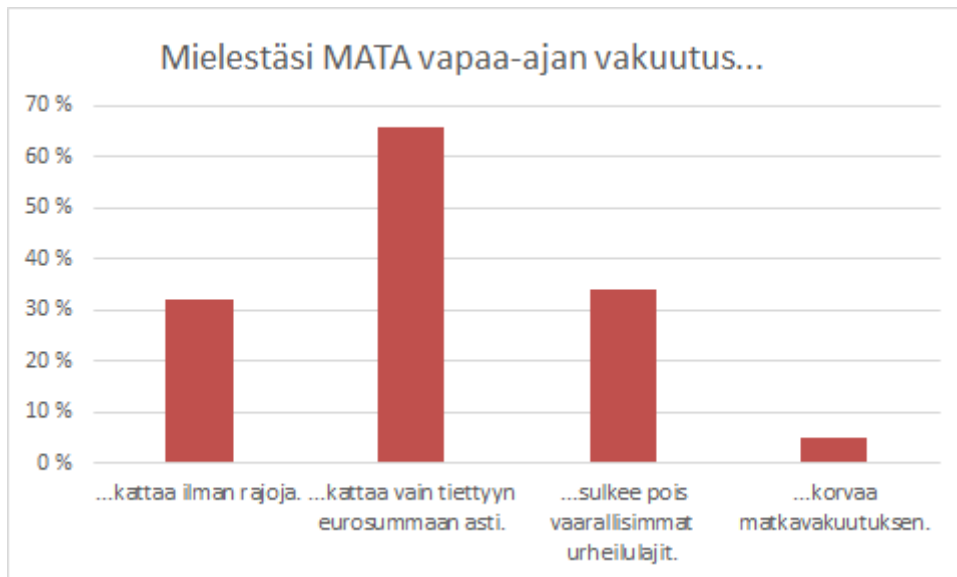

Kuvio 7. Lomitusmaksujen korvaukset

Lomitusmaksujen suhteen, jotka nousivat positiiviseksi eroiksi YEL ja MYEL-vakuutusten välillä, vastattiin kovin tasaisesti jokaiseen kohtaan

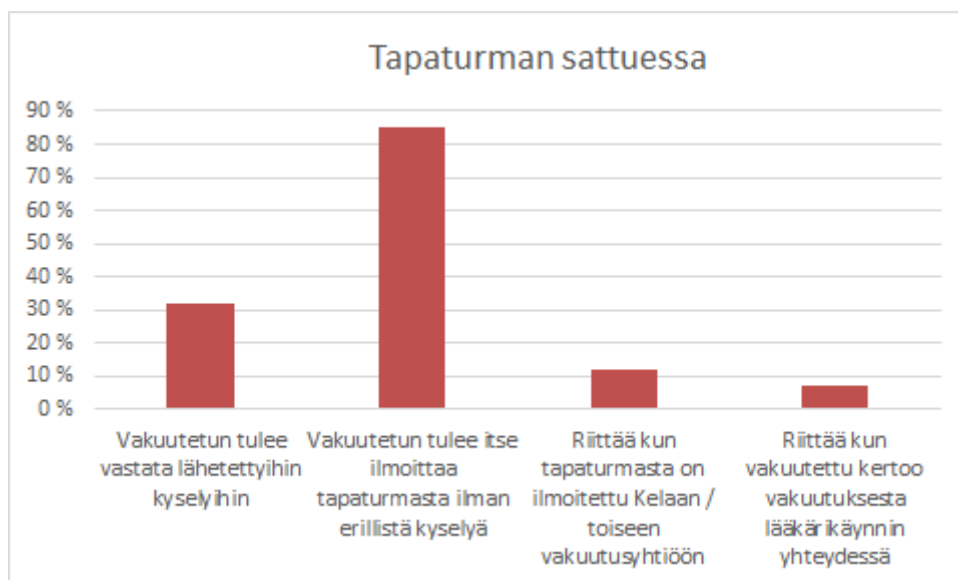
(kuvio 7), eron ollessa suurimmillaan vain yhdeksän prosenttia vaihtoehtojen “Mela maksaa lomituskassun” (20%) ja “Päivärahani korvaa lomituskassun” (29%).

Tapaturman sattuessa lomituskassut ovat kokonaan vakuutetun itsensä maksettavina, sillä päivärahan on tarkoitus korvata lomituskassu.

Kuvio 8. MATA-vapaa-ajan vakuutuksen kattavuus

MATA-vapaa-ajan vakuutus, joka on vapaaehtoinen lisävakuutus MYEL-vakuutuksen lisäksi, korvaa tapaturmista tulleet kulut ilman rajoja, jos ne katsotaan tapaturmasta johtuviksi. Vaarallisista urheilulajeista on viime vuosina pyritty tekemään linjausta, jossa vain selvät tapaturmat otetaan maksuun, ja esimerkiksi taistelulajien kontaktitilanteissa syntyneitä vahinkotapahtumia ei korvattaisi vapaa-ajan tapaturmina vaan pidettäisiin lajin luonteeseen kuuluvina. MATA-vapaa-ajan vakuutus ei korvaa täysin matkavakuutusta, sillä se ei korvaa materiaalisia menetyksiä, kuten kadonneita matkatavaroita, eikä sairastumisia matkalla. Matkalla sattuneet tapaturmat kuitenkin korvataan.

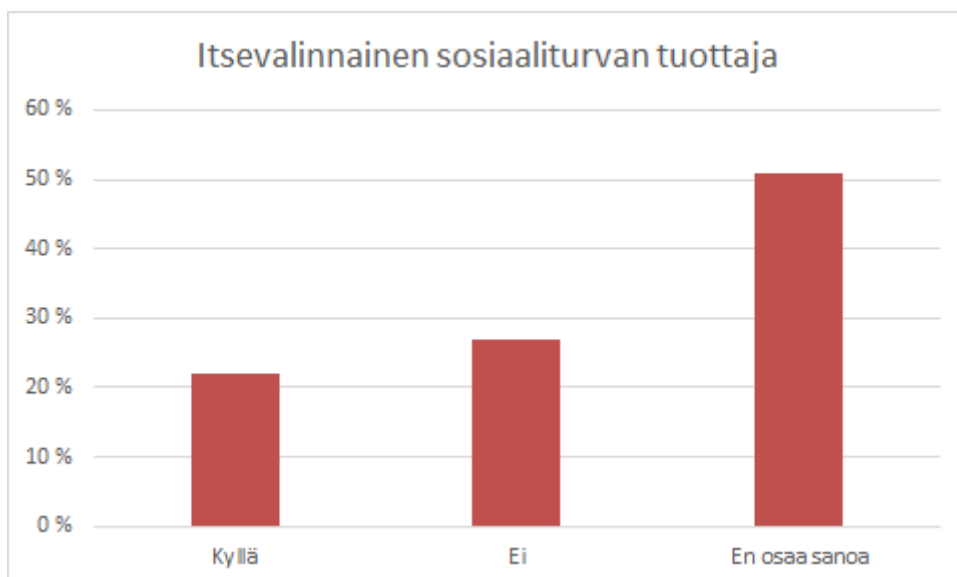

Kuvio 9. Miten vakuutetun tulee toimia tapaturman sattuessa?

1.1.2016 voimaan tulleen uuden tapaturmalain mukana tuli voimaan myös vakuutettujen velvollisuus ilmoittaa tapahtuneesta vahingosta aluksi 30 päivän, myöhemmin uuden lakimuutoksen jälkeen 60 päivän, sisällä. Etuuksista tapaturmakorvaukset ovat haetuin ryhmä, jonka vuoksi kyselyssä esitettiin myös kysymys liittyen vakuutettujen velvollisuuteen etuuksia haattaessa. Vastaukset olivat yllättävän positiivisia, sillä suurin osa vastasi (kuviokuva 9), että vakuutetun tehtävä on itse ilmoittaa tapaturmasta ilman erillistä kyselyä.

4.4 Sosiaaliturva

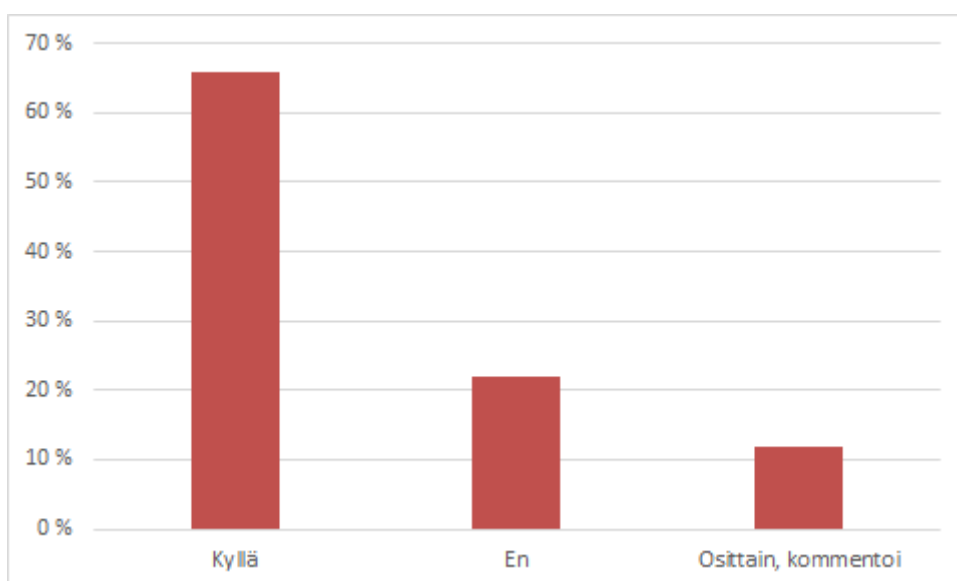
Kysymykset sosiaaliturvasta alkoivat vapaalla sanalla, johon vastaajista noin 61 % vastasi. Vastauksista käy selvästi ilmi, että sosiaaliturvan käsite on selkeä vakuutetuille. Monet vastasivat sosiaaliturvan olevan toimeentulonturva vaikkakin minimi elintasolla. Osa vastaajista koki sosiaaliturvan olevan heikko heidän itsensä tai pienyrittäjien kohdalla.

Kuvio 10. Vastaukset kysymykseen “Koetko, että sosiaaliturvasi olisi parempi, jos saisit itse valita sen tuottajan?”

Maatalousyrittäjät on lain perusteella vakuutettu erikseen heille perustettuun vakuutusyhtiöön, toisin kuin YEL -yrittäjät, jotka voivat valita vapaasti vakuutusyhtiönsä.

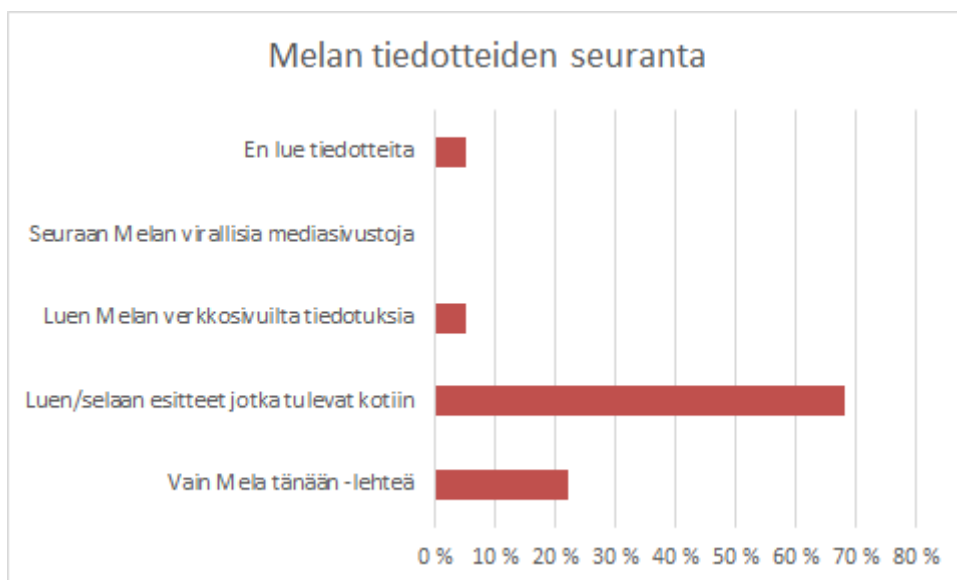
Suurin osa vastaajista ei osannut sanoa, olisiko heidän sosiaaliturvansa parempi, jos saisivat valita sen tuottajan, eli tässä tilanteessa vaihtaa vakuutusyhtiötä Melasta johonkin toiseen yhtiöön. Vain 22 prosenttia vastaajista tunsu, että heidän sosiaaliturvansa paranisi, jos he saisivat vapaasti valita sen tuottajan.

Kuvio 11. “Oletko saanut tarpeeksi tietoa MYEL-vakuutuksestasi ja sen tuottajasta sosiaaliturvasta?”

66 prosenttia vastaajista koki saaneensa tarpeeksi tietoa MYEL-vakuutuksesta ja sen tuomasta sosiaaliturvasta. “Osittain, kommentoi”-kohdan kommentteissa sekä avoimiin kommentteihin tiedonsaannista, nousi kuitenkin esiin muun muassa toimintaohjeiden epäselkeys ja tietosuojalainsäädännön aiheuttama virkailijoiden haluttomuus vastata.

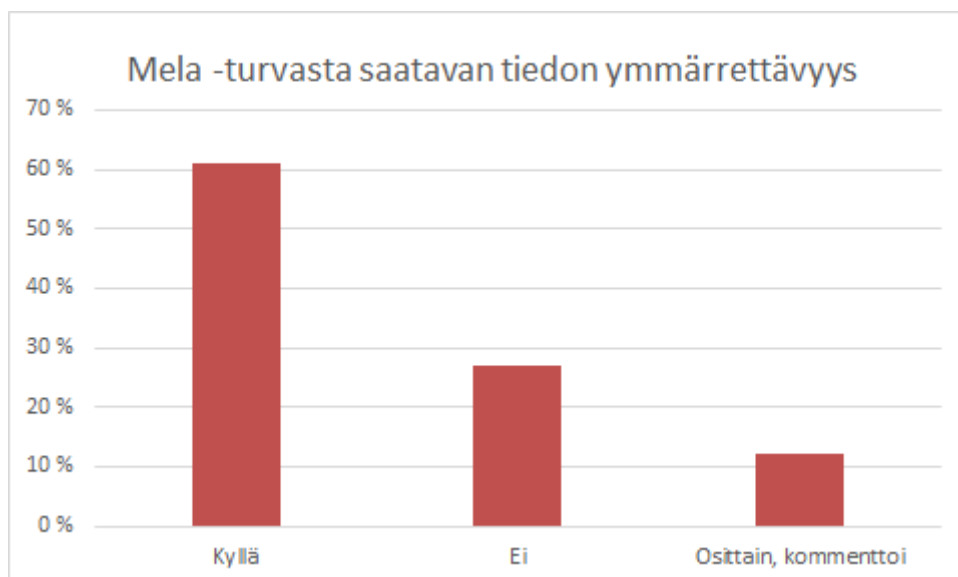
4.5 Tiedonsaanti

Kuvio 12. Melan tiedotteiden seuranta

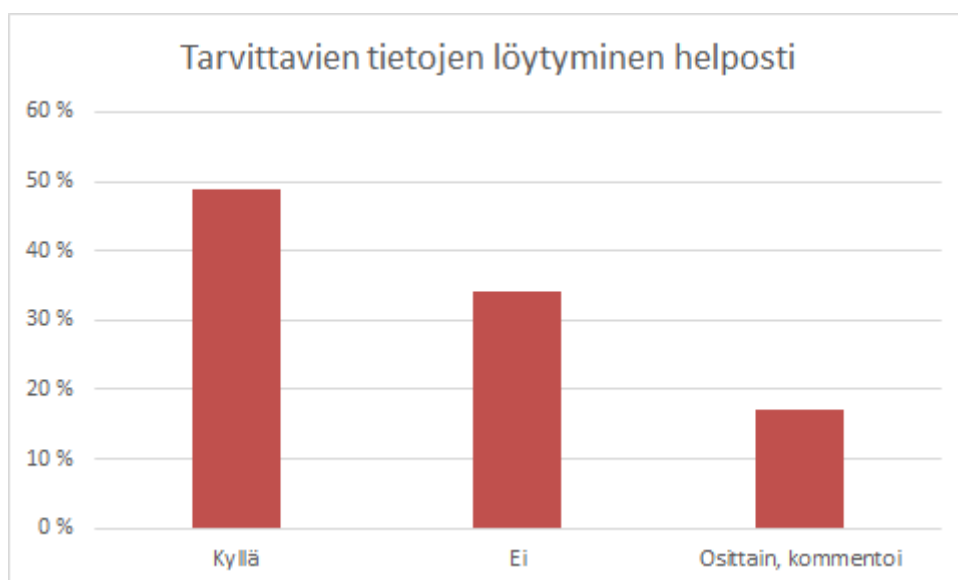
Kommentteja Melan tiedotteista tuli hyvin vähän, mutta pääsääntöisesti ne olivat positiivisia. Esitteet ovat selkeitä ja hyviä. Eräessä kommentissa nousi myös esiin tyytyväisyys siihen, että tiedotteet tulevat postina kotiin, eikä niitä tarvitse lähteä etsimään netistä. Suurimmaksi tiedon lähteeksi vastaajat ilmoittivatkin nimenomaan kotiin tulevat esitteet. Eräs kommentoija ilmoitti lukevansa esitteistä pääsääntöisesti kiinnostavimmat kohdat.

Melan virallisia mediasivustoja, kuten Juurevaa Joukkoa, ei kukaan vastaajista kertonut seuraavansa, ainakaan aktiivisesti (kuviota 12). Tämä voi johtua siitä, että viralliset mediasivustot ovat melko uusia ja eivät ole vielä tavoittaneet maatalousyrittäjiä täysin.

Kuvio 13. Onko Mela-turvasta saatava tieto ymmärrettävää?

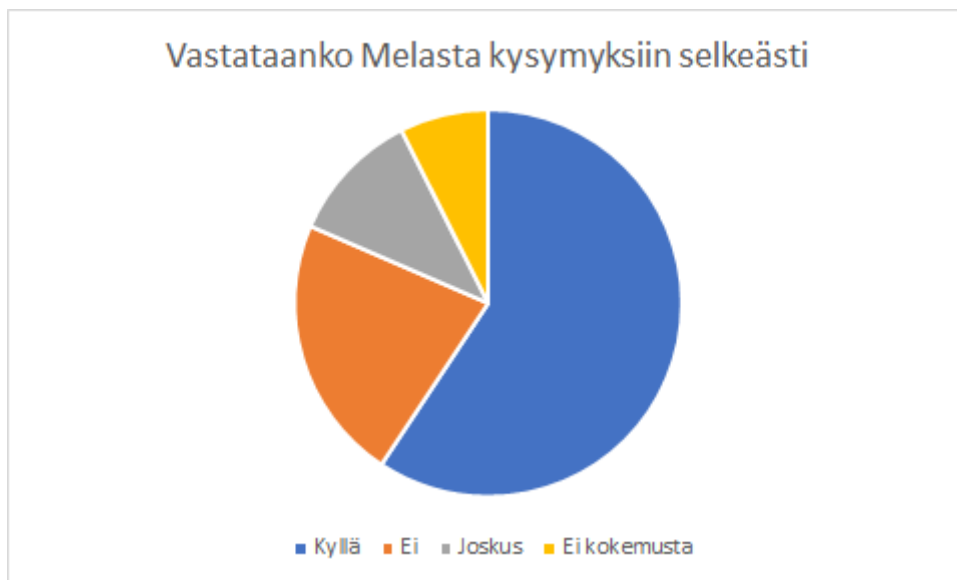
61 prosenttia vastaajista tunsi, että Mela –turvasta saatava tieto on ymmärrettävää, mutta myöhemmin vapaassa kommentointikentässä sekä tämän kysymyksen suorassa kommentoinnissa nousi esiin, että tieto on toisinaan todella vaikeaselkoista. Useammassa vastauksessa sanottiin, että tieto oli ymmärrettävää, kun siihen paneutui hieman tarkemmin tai kun kävi itse hakemassa tietoa Melan nettisivuilta. Esiin nousi myös tunteita siitä, että käytäntö ja mainonta Mela –turvasta ovat eroavia.

Kuvio 14. Tarvittavan tiedon löytäminen

Vaikka suurin osa vastaajista tunsi, että tarvittavat tiedot löytyvät helposti, melkein yhtä suuri osa tunsi, että tiedot eivät löydy helposti. Kommenteissa tietojen löytymisestä (kuvio 14) nousee esiin samat kohdat

kuin tietojen selkeydessä (kuvio 13), eli jos osaa etsiä ja jaksaa keskittyä, tiedot kyllä löytyvät. Yksi kommenteista nosti esiin sen, että Melan nettisivut ovat epäselvät. Melan nettisivuja onkin uudistettu täysin vuoden 2019 loppupuolella, sillä vanhat sivut olivat todellakin hyvin epäselvät. Useammassa vastauksessa ilmoitettiin, että soittamalla saa epäselviinkin kohtiin vastauksia.

Kuvio 15. Vastausten selkeydet

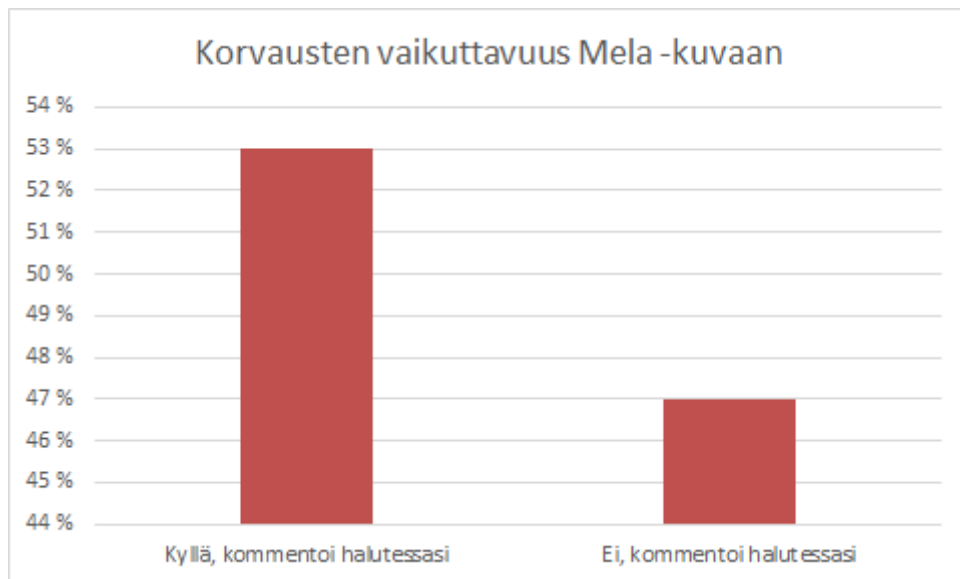
Kuvioon 15 on koottu avoimista vastauksista kuvio, kuinka selkeästi vastaajat kokivat Melan vastaavan kysymyksiin. Suurin osa tuntee vastauksien olevan selkeitä, mutta mukana on reilu määrä myös heitä, jotka tunsivat vastauksien olevan epäselviä. Pidemmässä kommentissa esiin nousi ongelmat virkailijoiden kiinni saamisesta ja päätösten teon moniportaisuus sekä hitaus. Kysymykset pitää esittää selkeästi, jotta saa selkeitä vastauksia. Melan asiamiehet saivat kyselyn avonaisissa vastauksissa kiitosta selkeistä vastauksistaan.

4.6 Kommentteja Melasta

Avoimeen kysymykseen “Onko jotain missä Mela voisi parantaa?” tuli hieman alle puolelta vastaajista kommentteja, joissa ehdottomasti eniten toivottiin vahvempaa koulutusta ja tuntemusta maatalouden töistä Melan työntekijöille.

Toiseksi kohdaksi nousi myös selkeämmät ja nopeammin ymmärrettävät ohjeet ja liiallisen virkamiestekstin vähentäminen sekä nettisivujen toimivuus ja asiamiesten määrän väheneminen.

Paljon tuli myös yleisesti vakuutusyhtiöille nousevia kommentteja, varsinkin vakuutuslääkärien käytännöistä ja toivottiin suurempaa läpinäkyvyyttä prosessien kanssa.

Kuvio 16. Vastausten jakauma kysymykseen “Onko korvausten saanti/saamattomuus vaikuttanut mielikuvaasi Melasta ja Melan antamasta sosiaaliturvastasi?”

Yli puolet vastaajista tunsivat, että Melasta saatu korvauspäätös on vaikuttanut heidän mielipiteeseensä Melasta ja Melan antamasta sosiaaliturvasta. Pääsääntöisesti tämä tuntui näkyvän tapaturman jälkeisen työkyvyttömyyden hoidossa. Vastaajat tunsivat, että tapaturmia hoidettaessa ollaan hyvin tarkkoja, jopa liian tarkkoja, ja että asioita selitetään ja pyritään välttämään korvauksia.

Eräs kommentoija toteaa, että maatalousalalla ei tunneta työuupumusta lainkaan, vaikka sillä on kommentoijan mukaan laajoja seurauksia useampanakin kuin yhteen asiaan.

5 ANALYSOINTI

Tässä kohdassa esitellään ja analysoidaan tutkimuksesta saatuja vastauksia. Vastauksia käsitellään kysymys kerrallaan, korkeintaan viitaten aikaisempiin vastauksiin.

Kysely keräsi valitettavan vähän vastauksia, sillä vastausprosentti jäi vain 8,2 prosenttiin. Ottaen huomioon, että Melassa tehtyjen kyselyiden vastausprosentit ovat parhaimmillaankin vain 20 % pinnassa, kysely sai kohtalaisesti vastauksia. (Pukari 2019).

Kymenlaakson ja Keski-Pohjanmaan alueilta ei tullut yhtään vastausta, kun taas Etelä-Pohjanmaalta saatiin kyselyyn eniten vastauksia. Toiseksi eniten vastauksia tuli Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan sekä Pohjois-Savon alueilta. Vastauksien vähäisyyden vuoksi tutkimuksessa ei voida ottaa kantaa alueellisiin tuloksiin.

5.1 MYEL-vakuuttaminen sekä -työtulo

Kuvio 3:n perusteella voidaan todeta, että vakuutetut ovat pääsääntöisesti ainakin tietoisia tämänhetkisestä omasta työtulostaan. Siihen onko työtulo oikealla tasolla työmäärään tilalla ei voida ottaa kantaa. Kuvio kuitenkin osoittaa ainakin sen, että Melan työtulon tarkastamiskampanjat ovat ainakin osittain toimineet ja näin vaikuttavat toivottavasti myös sosiaaliturvan ylläpitoon.

Vuoden 2018 Melan hallituksen toimintakertomuksessa todetaan, että maatalousyrittäjien keskimääräinen MYEL-työtulo oli noin 20 500 euroa vuodessa eli vain hieman päälle 1700 euroa kuukaudessa. Toimintakertomuksesta käy myös ilmi, että maatalousyrittäjien keskimääräinen työtulo kasvoi aina 2010-luvulle asti, jonka jälkeen se on tasaantunut pysymään hieman päälle 20 000 eurossa. (Mela 2018).

Eläketurvakeskuksen tutkimuksessa vuodelta 2015 todetaan, että maatalousyrittäjien MYEL-työtulo jää pienemmäksi kuin YEL -työtulon alaisten tai palkansaajien työtulot. Tutkimuksesta käy myös ilmi, että useat maatalousyrittäjät työskentelevät myös tilan ulkopuolella, mikä saattaa vaikuttaa MYEL-työtulon alhaisuuteen samoin kuin maataloudessa vain sivutoiminnallisesti toimiminen. (Tenhunen & Salonen 2016).

Suomen yrittäjien tekemässä tutkimuksessa melkein joka neljäs YEL -työtulollinen työskentelee työttömyysturvan alarajan alapuolella. Tutkimuksessa myös käy ilmi, että jopa yli puolet ovat sitä mieltä, ettei heidän työtulonsa vastaa työpanostaan. (Hellstén 2019).

Samankaltaista vakuuttamisen alarajalle päin vetävää vakuuttamista voidaan havaita myös maatalouden alalla. Tämä nousee esiin jo avoimissa vastauksissa kysymykseen ”Mihin vakuutusmaksu mielestäsi perustuu?” sillä vastausten seassa oli myös huomioita siitä, että oikeat työtulot ovat huomattavasti pienemmät kuin MYEL-vakuutuksen arvioitu työtulo. MYEL-työtulon on kuitenkin tarkoitus kuvata tilalle tehtyä työmäärää, eikä pelkästään tilan taloudellista kannattavuutta.

Vaikka viimeisen kymmenen vuoden aikana maatalouden yrittäjien MYEL-työtulo on noussut, on myös otettava huomioon, että keskimääräisesti myös tilakoot ovat nousseet. Koska MYEL-työtulo määräytyy osittain tilakoon mukaan, ei voida sanoa, onko yrittäjien oman työn arvostus kasvanut vai onko työtulon suurentuminen vain suora syy-yhteys tilojen koon kasvuun.

Vaikka sosiaaliturvan muodostuminen työtulosta oli suurimmalla osalla selkeä, tuntuu kuitenkin MYEL-työtulon perusta, pelto- ja metsäalat eikä pelkkä tilan positiivinen tulo, olevan hankalampi ajatus vakuutetuille.

Sosiaaliturvan käsitys on selkeä vastanneille ja suurin osa vastasi, ettei osaa sanoa, olisiko itse valitusta yhtiöstä saatava sosiaaliturva parempi kuin valtion määräämä ja vahtima Mela-turva.

MYEL-vakuutus on jo lakisääteisesti laajempi kuin YEL-vakuutus, sillä se sisältää tapaturmavakuutuksen. MYEL- ja YEL-vakuutettujen ero näkyy myös vakuutusmaksuissa, sillä valtio kompensoi viljelijöiden eläketurvamaksuja ja näin alentaa MYEL-vakuutettujen vakuutusmaksuja noin 9 prosentilla. Tästä huolimatta jopa 19% prosenttia vastanneista tunsu, että YEL -vakuutus olisi laajempi ja melkein puolet ajattelivat vakuutusten olevan laajuudeltaan samat. Tosin tähän prosenttiin vaikuttaa varmasti se, että osa vastaajista kertoi olevansa tietämätön YEL -vakuutuksen sisällöstä.

Tapaturmavakuutuksen lisäksi MYEL-työtuloisen karjatilallisen sosiaaliturvaan sisältyy myös vuosilomitus, jollaista YEL-työtulollisilla ei ole mahdollisuutta vakuutuksen kautta saada. Lisäksi Mela hallinnoi lomituspalveluita. Vuosilomien ohella maatalousyrittäjä voi joko itse palkata lisätyöntekijöitä tai lomittajia halutessaan ylittää vuosilomat tai mahdollisesti tapaturman sattuessa. Tapaturman sattuessa lomituksesta ollaan hieman epätietoisia, mikä näkyy kuvio 7:n tuloksissa. Lomituksesta tiedottaminen tapaturman kohdalla olisikin hyvä lisätä jo lomituspalvelun tuottajan puolelta ja viimeistään lomitusnetissä. MYEL-työtulon määräämän päivärahan on tarkoitus kattaa lomitusmaksut tapaturman sattuessa. Jos päivärahan määrä jää huomattavasti alle lomituksen päivämaksun, on mietittävä, onko MYEL-työtulo todellisen työmäärän ja -ajan tasolla.

Hieman ristiriitaisia tuloksia nousi esiin monivalintakysymyksen ”Omasta mielestäsi, mihin valitsemasi työtulo vaikuttaa?” (kuvio 4) sekä ”Miten työtulo mielestäsi vaikuttaa eläkekertymään?” (kuvio 5) vastauksissa, sillä vain hieman päälle 60% prosenttia vastasi työtulon vaikuttavan vanhuuseläkkeeseen, kun taas suorassa kysymyksessä melkein kaikki vastasivat työtulon vaikuttavan eläkekertymään. Mahdollisia syitä tähän eriyvyyteen voivat olla, että vanhuuseläke mielletään mahdollisesti enemmän Kela -turvan piiriin kuin Mela -turvaan tai hämäsikö monivalintakysymys itsessään vastaajia. Positiivista tuloksessa oli, että kukaan ei suoraan vastannut, että voivat valita matalan työtulon Kelan takuueläkkeen vuoksi, kuitenkin tämä näkyy mahdollisimman alas vedetyissä työtuloissa.

Grundman toteaa opinnäytetyössään yrittäjien ja palkansaajien sosiaaliturvien eroista, että työnantajalla on lakisääteinen pakko vakuuttaa työntekijät työssä tapahtuvien tapaturmien sekä ammattitautien varalta. (Grundman 2018).

Tämä sama lakisääteinen pakko löytyy maanviljelijöiltä Mela-turvan muodossa, joka heidän on pakko ottaa, jos he täyttävät Mela-vakuutuksen kriteerit.

5.2 Mela ja tiedonsaanti

Tiedonsaanti Melasta sekä saadun tiedon selkeys oli vastauksissa hieman ristiriidassa, sillä samaan aikaan kun vastattiin, että tieto oli ymmärrettävää ja helposti löydettävää, myös kommentoitiin, että asioihin pitää paneutua tarkemmin ja etteivät tiedot löytyneet helposti. Kommenteissa nousi esiin se, että Melan nettisivut ovat epäselvät. Ne onkin uudistettu vuoden 2019 lopulla ja ovat toivottavasti selkeämmät kuin aikaisemmin.

Suurin osa vastaajista tunsi, että soittamalla Melaan ja sieltä saatavat vastaukset olivat selkeitä sekä epäselvätkin kohdat selvisivät paremmin keskustelemalla. Pidemmissä kommenteissa nostettiin esiin kuitenkin ongelmia virkailijoiden kiinnisaamisesta, päätösten teon moniportaisuudesta sekä hitaudesta. Eräs kommentoija kirjoitti, että kysymykset pitää esittää selkeästi, jotta saa selkeitä vastauksia.

Vapaissa kommenteissa Melalle toivottiin eniten vahvempaa koulutusta ja tuntemusta maataloudesta ja sen töistä. Tämä on varmasti eniten esillä tapaturmayksikössä, sekä maatalousyrittäjien hyvinvoinnista vastaavissa yksikössä, jotka ovat useammin tekemisissä vakuutettujen kanssa.

Kyselyssä nousi myös esiin toivomus virkamiestekstin vähentämisestä. Mela uudisti lähetettäviä kirjeitään vuonna 2014 selkeämpään suuntaan, mutta vuoden 2016 tapaturmavakuutuslain uudistus muutti kirjepohjia taas byrokraattisempaan suuntaan.

Kuviossa 16 on esitetty vastauksia siitä, kuinka vastaajat tunsivat korvausten vaikuttaneen heidän kuvaansa Melasta. Korvausten vaikuttaminen Mela-turvan kuvaan näkyy jo aikaisemmissakin kohdissa, missä tunnettiin, etteivät Melan mainonta ja käytäntö kuitenkaan kohtaa toisiaan.

Lopussa vielä eräs kommentoija nosti esiin, ettei maatalousalalla tunneta työuupumusta. Tähän Mela on jo tarttunut valtion avustamana Välitä viljelijästä -projektilla, joka alkoi vuonna 2017. Melalla on varhaisen välittämisen toimintamalli, jonka tavoitteena on tunnistaa ja pienentää juuri kommentissa puhuttua työuupumista ja sen kautta myös pienentää työkyvyttömyyttä ja muita maataloustyön riskitekijöitä. Välitä viljelijästä -projektilla on pyritty saamaan avun pyytämisen ja vastaanottamisen kynystä mahdollisimman alhaiseksi. (Mela 2019a).

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Maatalousyrittäjät tuntuvat olevan hyvin selvillä Mela -turvasta ja MYEL-työtulonsa vaikutuksesta Mela-turvaan. Miksi tämä ei sitten tunnu näkyvän maatalousyrittäjien tyytyväisyydessä vakuutuksiin, tapaturmakorvauksiin sekä eläkkeisiin?

Maatalousyrittäjillä näkyy vakuutusmaksuissa saman tapaista käytöstä kuin YEL -yrittäjillä, varsinkin aloittavilla yrittäjillä, pyrkimys alentaa vakuutusmaksujaan pienentämällä työtuloja.

Onko maatalousyrittäjillä syytä väheksyä saamaansa Mela -turvaa? Kuten Tenhunen ja Salonen toteavat tutkielmassaan ”Maatalousyrittäjien työurat ja eläketurva” – maatalousyrittäjien eläkkeet jäävät muita yrittäjiä pienemmiksi, vaikka he työskentelevät pääsääntöisesti kauemmin (Tenhunen & Salonen 2016).

Koska yrittäjille tehdyissä tutkimuksissa nousee sama ongelma esiin, kuin mitä näkyy maatalousyrittäjillä, voidaan päätellä, että maatalousyrittäjien sosiaaliturva tuskin nousisi eläke- ja vakuutusyhtiötä vaihtamalla. Luultavimmin se saattaisi jopa laskea, jos valtion rahoitus poistettaisiin maatalousyrittäjien eläkkeiden tukemisesta. Monikaan maanviljelijä tuskin nostaisi työtuloaan korkeammalle, jos heitä koskisi samat määrät kuin YEL -vakuutettuja, jotka maksavat noin puolet enemmän vakuutusmaksuja samaa työtulomäärää kohden kuin MYEL-vakuutetut.

Kaikkein tärkein maatalousyrittäjien eläkkeen nostaja olisi yrittäjien oman työn arvostus sekä maatalouden taloudellisen tilanteen kasvu. Siinä missä YEL -yrittäjä voi helpommin määritellä tuotteensa arvon, on maanviljelijä kuitenkin sidottu vahvemmin myytävän ruuan hintaan.

Vuonna 2004 Melan toimitusjohtaja Päivi Huotari totesi vuosittaisessa toimitusjohtajan katsauksessa, että ”Maatalouden lomitusjärjestelmä, toimiva työterveyshuolto ja sen ansiosta riittävän varhaisessa vaiheessa saatava kuntoutus – kaikki nämä tukevat maatalousyrittäjän työssä jaksamista [...]. Panostaminen näiden asioiden kehittämiseen jatkossakin on paitsi maatalousyrittäjien hyvinvoinnin, myös sosiaaliturvajärjestelmän edun mukaista.” (Mela 2004). Mielestäni näiden kuudentoista vuoden jälkeen tämä sanoma on tärkeä niin yleisen sosiaaliturvan kuin maatalousyrittäjienkin kohdalla, vaikka viimeinen valinta jääkin itse vakuutetun päätettäväksi.

LÄHTEET

Eläketurvakeskus (2005). Eläkejärjestelmän muutokset vuosi vuodelta. Eläkejärjestelmän tärkeät vuosiluvut vuoteen 2005 asti (pdf). Haettu 2.4.2018 osoitteesta

<https://www.etk.fi/elakejarjestelmat/elakejarjestelma-muutoksesa/muutokset-vuosi-vuodelta/>

Eläketurvakeskus (2018). Yhä useampi aloittava yrittäjä eläkevakuutta minimin mukaan. Haettu 9.3.2020 osoitteesta

<https://www.etk.fi/tiedote/yha-useampi-aloittava-yrittaja-elakevakuuttaa-minimin-mukaan/>

Gardemeister, M. (2019). Mela-turva yrittäjän tukena jo 50 vuotta. *Melä tänään* 3/2019, 1.

Grundman, A. (2018). Yrittäjän ja palkansaajan sosiaaliturvien erot. Opinnäytetyö. Liiketalouden koulutusohjelma. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Haettu 27.2.2020 osoitteesta

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018120319592>

HE 196/2006 (2007). Hallituksen esitys Eduskunnalle maatalousyrittäjän eläkelainsäätämiseksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi. Haettu 23.11.2019 osoitteesta

<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2006/20060196>

Hellstén, H. - Suomen Yrittäjät (2017). Kysely yrittäjän eläkejärjestelmästä. Haettu 27.2.2020 osoitteesta

<https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/tutkimukset/maatutkimukset/kysely-yrittajan-elakejarjestelmasta-576833>

Kela - Kansaneläkelaitos (2019). Suomen sosiaaliturva. Haettu 2.3.2020 osoitteesta

<https://www.kela.fi/suomen-sosiaaliturva>

Mela (2009). Vuosikertomus. Vuosikertomus 2009. Toimitusjohtajan katsaus (pdf). Haettu 22.11.2019 osoitteesta

<https://www.mela.fi/tietoa-melasta/mika-mela-on/mela-lukuina/vuosikertomus/>

Mela (2018). Vuosikertomus. Vuosikertomus 2018 – Hallituksen toimintakertomus (pdf). Haettu 28.2.2020 osoitteesta

<https://www.mela.fi/tietoa-melasta/mika-mela-on/mela-lukuina/vuosikertomus/>

Mela (2019a). Maatalousyrittäjien Mela-turvaa jo 50 vuotta. Haettu 29.2.2020 osoitteesta

<https://www.epressi.com/tiedotteet/maatalous/maatalousyrittajien-mela-turvaa-jo-50-vuotta.html>

Mela (2019b). Mikä Mela on? Haettu 2.3.2020 osoitteesta
<https://www.mela.fi/tietoa-melasta/mika-mela-on/>

Mela (2019c). Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela täyttää tänään 50 vuotta. Mela-turva elää ajassa. Haettu 4.3.2020 osoitteesta
<https://www.mela.fi/uutiset/maatalousyrittajien-elakelaitos-mela-tayttaa-tanaan-50-vuotta/>

Mela (2019d). Mela lukuina. Valtion osuus rahoituksesta noin 70 prosenttia. Haettu 4.3.2020 osoitteesta
<https://www.mela.fi/tietoa-melasta/mika-mela-on/mela-lukuina/>

Mela (2019e). Tapaturman tai ammattitaudin kohdatessa. Haettu 4.3.2020 osoitteesta
<https://www.mela.fi/tapaturman-tai-ammattitaudin-kohdatessa/>

Mela (2019f). MYEL-työtulo. Haettu 9.3.2020 osoitteesta
<https://www.mela.fi/maatalousyrittajat/maatalousyrittajan-vakuuttaminen/myel-tyotulo/>

Mela (2020). Töihin Melaan. Haettu 29.2.2020 osoitteesta
<https://www.mela.fi/tietoa-melasta/toihin-melaan/#avoimet-tyopaikat-1>

Mela (n.d.a). Maatalousyrittäjän vakuuttaminen. Paljonko on yksi MYEL-hehtaari? Haettu 13.3.2020 osoitteesta
<https://www.mela.fi/maatalousyrittajat/maatalousyrittajan-vakuuttaminen/>

Mela (n.d.b). Melan asiointipalvelu ja Lomitusnetti. Hoida lomitusasioitasi Lomitusnetissä. Haettu 9.3.2020 osoitteesta
<https://www.mela.fi/asiointipalvelut/#lomitusnetti-1>

Mela (n.d.c). Maatalousyrittäjän lomituspalvelut. Haettu 9.3.2020 osoitteesta
<https://www.mela.fi/maatalousyrittajat/maatalouslomitus/#lainsaadanto-ja-lomitusopas-6>

Pukari, A-R. (2019) Lopputyö. Sähköpostiviesti tekijälle 16.5.2019.

Sanastokeskus TSK (n.d.). Terminologiset sanastot. Sosiaaliturva. Haettu 2.3.2020 osoitteesta
<http://www.tsk.fi/tepa/fi/haku/sosiaaliturva>

Suomen perustuslaki 1999/731. Haettu 2.3.2020 osoitteesta
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731#L2>

Tenhunen, S. & Salonen, J. – Eläketurvakeskus (2016). Maatalousyrittäjien työurat ja eläketurva. Haettu 28.2.2020 osoitteesta <https://www.etk.fi/julkaisu/maatalousyrittajien-tyourat-ja-elaketurva/>

Tike (2013). Maatalous- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. *Maatalouslaskenta 2010*, osa 1, 17-. Haettu 23.11.2019 osoitteesta https://stat.luke.fi/maatalouslaskenta-2010_fi-0

Liite 1. Mela (2004) Toimitusjohtajan katsaus 2004. Viitattu 22.11.2019.

Liite 2. Kyselylomake

Mela (2004) Toimitusjohtajan katsaus 2004. Kuvakaappaus otettu 2.4.2018.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela täytti 35 vuotta elokuussa 2004. Kuluneiden vuosien aikana maatalouden rakenne on muuttunut voimakkaasti. Melan vakuutettujen määrä on alentunut vajaaseen neljännekseen vuoden 1970 tilanteesta, jolloin vakuutettiin 400 000 viljelijää.

Maatalouden muutoksen vauhti on ollut erityisen nopeaa viimeisen 10 vuoden aikana, jolloin Suomi on Euroopan unionin jäsenmaana osaltaan toteuttanut yhteisön maatalouspolitiikkaa. Muutokset jatkuvat edelleen. Päättynyt vuosi toi unionin yhteiseen maatalouspolitiikkaan kymmenen uutta jäsenmaata ja maatalouden tukijärjestelmien ehtoja uudistettiin jälleen.

Maatalouden muutokset heijastuvat myös maatalousyrittäjien sosiaaliturvaan, sen kehittämisen tarpeisiin ja mahdollisuuksiin. Melan toimintavuosien aikana maatalousyrittäjän sosiaaliturva on laajentunut vanhuuseläke- ja riskiturvasta alueille, jotka vaikuttavat suoraan maatalousyrittäjän jokapäiväiseen elämään ja hyvinvointiin. Maatalouden lomitusjärjestelmä, toimiva työterveyshuolto ja sen ansiosta riittävän varhaisessa vaiheessa saatava kuntoutus – kaikki nämä tukevat maatalousyrittäjän työssä jaksamista ja vaikuttavat samalla eläke- ja korvauskustannuksia alentavasti. Panostaminen näiden asioiden kehittämiseen jatkossakin on paitsi maatalousyrittäjän hyvinvoinnin, myös sosiaaliturvajärjestelmän edun mukaista.

Kysely Mela -turvasta

Arvoisa vastaanottaja, Olen viimeisenvuoden maatalouden agrologi -opiskelija Mustialassa, Hämeen ammattikorkeakoulussa ja tämä kyselytutkimus on osa opinnäytetyötäni. Opinnäytetyön aiheena on Melan tuottaman sosiaaliturvan kattavuus vakuutettujen näkökulmasta. Opinnäytetyö sekä tämä kysely tehdään yhteistyössä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (Melan) kanssa. Tässä kyselyssä halutaan kartoittaa vakuutettujen tietoa Mela-turvan kattavuudesta ja selvittää samalla antaako Mela tietoa tarpeeksi tuottamastaan sosiaaliturvasta.

Kysely sisältää kysymysten lisäksi monivalintakysymyksiä sekä mahdollisuuksia kirjoittaa omia mielipiteitä. Kyselyn vastaamiseen kestää noin 10 minuuttia. Kyselyn vastausaika päättyy 24.12.2019.

Kyselyyn vastaaminen tapahtuu anonyymisti ja sillä ei kerätä muuta tietoa. Tekemällä kyselyn annat oikeuden vastauksiesi käsittelyyn ja analysointiin opinnäytetyössä.

Valmis opinnäytetyö julkaistaan ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden ja julkaisuiden verkkoarkistossa osoitteessa <http://www.theseus.fi/>

Ystävällisin terveisin,

Anna Malmiharju Agrologiopiskelija (AMK) Maataloudenkoulutus / Hämeen ammattikorkeakoulu

1. Sukupuoli *

- Nainen
- Mies
- Muu / En halua vastata

2. Maakunta *

- Etelä-Karjala
- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä-Savo
- Kainuu
- Kanta-Häme
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Kymenlaakso
- Lappi
- Pirkanmaa
- Pohjanmaa

- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi

3. Mikä/mitkä vakuutukset sinulla on? *

- MYEL -vakuutus
- MYEL -vakuutus ja Vapaa-ajan MATA -tapaturmavakuutus
- Työajan MATA -vakuutus
- Työajan MATA -vakuutus ja Vapaa-ajan MATA -tapaturmavakuutus

4. Asemasi yrityksessä *

- Yrittäjä
- Perheenjäsen

5. Milloin olet viimeksi tarkistanut tai muuttanut MYEL -työtulosi tasoa?

6. Mihin vakuutusmaksu mielestäsi perustuu?

7. Omasta mielestäsi, mihin valitsemasi työtulo vaikuttaa? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Mela -sairauspäivärahaan
- Kela -sairauspäivärahaan
- Sijaisapumaksuun
- Tapaturmapäivärahaan
- Tapaturmaeläkkeeseen
- Työkyvyttömyyseläkkeeseen
- Vanhuuseläkkeeseen
- Kuntoutuseläkkeisiin
- Kuntoutusrahoihin
- Äitiyspäivärahoihin
- Vanhempainpäivärahoihin

8. Miten työtulo mielestäsi vaikuttaa eläkekertymään? *

- Valittu työtulo vaikuttaa suoraan eläkekertymään
- Valitulla työtulolla ei ole vaikutusta eläkekertymään
- Voin valita matalan työtulon Kelan takuueläkkeen vuoksi

9. Vakuutetun tehtävä/-t mielestäsi tapaturman jälkeen? *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Vakuutetun tulee vastata lähetettyihin kyselyihin
- Vakuutetun tulee itse ilmoittaa tapaturmasta ilman erillistä kyselyä

- Riittää kun tapaturmasta on ilmoitettu Kelaan / toiseen vakuutusyhtiöön
- Riittää kun vakuutettu kertoo vakuutuksesta lääkärikäynnin yhteydessä

10. Miten mielestäsi toimitaan lomitusmaksujen suhteen tapaturman sattuessa? *

- Mela maksaa lomituslaskun
- Päivärahani korvaa lomitusmaksun
- Voin hakea maksettujen lomitusmaksujen korvausta tapaturmavakuutuksesta
- Lomitusmaksuja ei korvata

11. Mielestäsi MYEL -vakuutus on laajuudeltaan? *

- Sama kuin YEL -vakuutus
- Heikompi kuin YEL -vakuutus
- Parempi kuin YEL -vakuutus

12. Tähän voit vapaasti kommentoida MYEL/YEL -vakuutusten eroa

13. Mielestäsi MATA vapaa-ajan vakuutus... *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- ...kattaa ilman rajoja.
- ...kattaa vain tiettyyn eurosummaan asti.
- ...sulkee pois vaarallisimmat urheilulajit.
- ...korvaa matkavakuutuksen.

14. Mitä sosiaaliturva mielestäsi on?

15. Koetko, että sosiaaliturvasi olisi parempi, jos saisit itse valita sen tuottajan? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

16. Oletko saanut tarpeeksi tietoa MYEL -vakuutuksestasi ja sen tuomasta sosiaaliturvasta? *

- Kyllä
- En
- Osittain, kommentoi

17. Tähän voit vapaasti kommentoida tiedon saantia

18. Kuinka usein luet Melan tiedotuksia? *

- Vain Mela tänään -lehteä
- Luen/selaan esitteet jotka tulevat kotiin
- Luen Melan verkkosivuilta tiedotuksia
- Seuraan Melan virallisia mediasivustoja
- En lue tiedotteita

19. Tähän voit vapaasti kommentoida Melan tiedotteita

20. Onko mielestäsi Mela -turvasta saatava tieto selkeäkielistä? *

Kyllä

Ei

Osittain, kommentoi

21. Löytyykö mielestäsi tarvittavat tiedot helposti? *

Kyllä

Ei

Osittain, kommentoi

22. Vastataanko Melasta kysymyksiisi selkeästi?

23. Onko Mela -turvasta saatava tieto selkokielistä?

24. Onko jotain missä Mela voisi parantaa?

25. Onko korvausten saanti/saamattomuus vaikuttanut mielikuvaasi Melasta ja Melan antamasta sosiaaliturvastasi?

- Kyllä, kommentoi halutessasi
- Ei, kommentoi halutessasi

26. Tähän voit vapaasti kommentoida kyselyä
